

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ

НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ
КАФЕДРА СОЦІАЛЬНИХ І ГУМАНІТАРНИХ ДИСЦИПЛІН

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПОЛІТОЛОГІЯ

загальна вибіркова навчальна дисципліна
за освітньо-професійною програмою «Пожежна безпека»
підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
у галузі знань Цивільна безпека
за спеціальністю 261 Пожежна безпека

Рекомендовано кафедрою соціальних і
гуманітарних дисциплін
на 2025- 2026 навчальний рік
Протокол від «25» серпня 2025 року № 1

Силабус розроблений відповідно до Робочої програми навчальної
дисципліни «Політологія»

Загальна інформація про дисципліну

1. Анотація дисципліни

Навчальна дисципліна «Політологія» спрямована на формування у здобувачів вищої освіти цілісного уявлення про політичну сферу життя суспільства і закономірності її функціонування. вироблення вміння бачити в політиці не тільки конфліктний аспект, але й інтегративний засіб узгодження різних інтересів, утвердження громадянського миру, вироблення вміння адекватно орієнтуватись у політичних подіях, явищах і процесах, бачити логіку і закономірності політичного життя, розпізнавати його тенденції; формування вміння виробляти і відстоювати свою життєву позицію, давати раціональну і об'єктивну оцінку соціального важливій політичній інформації, діям і вчинкам політичних лідерів, партій та інших суб'єктів політики з позицій загальнонаціональних інтересів; сприяння підвищенню рівня політичної свідомості і політичної культури та вміння застосовувати набуті знання у своїй професійній та громадській діяльності.

Інформація про науково-педагогічного(них) працівника(ів)

Загальна інформація	Тетяна ЧУБІНА, завідувач кафедри соціальних і гуманітарних дисциплін ННІ цивільного захисту Національного університету цивільного захисту України, доктор історичних наук, професор, заслужений працівник освіти України
Контактна інформація	м. Черкаси, вул. Онопрієнка, 8, Центр українсько-польських освітніх інновацій
E-mail	chubina_tetiana@nuczu.edu.ua
Наукові інтереси	історія України, становище та розвиток національних меншин в іноетнічному середовищі, проблема міжнаціональних відносин та механізми формування національних діаспор, вибори та виборчі процеси, роль особи в історії, історія магнатського роду Потоцьких, причини девіації у молодіжному середовищі.
Професійні здібності	здатність робити навчальний матеріал доступним; творчість у роботі; вольовий вплив на здобувачів; здатність організувати колектив здобувачів; педагогічний такт; здатність зв'язати навчальний предмет з професійною діяльністю; спостережливість; педагогічна вимогливість.
Наукова діяльність за освітнім компонентом*	доктор історичних наук 00.07.01 «Історія України». Автор та співавтор 50 колективних монографій, понад 450 наукових фахових публікацій у вітчизняних та міжнародних виданнях

Час та місце проведення занять з дисципліни

Аудиторні заняття з навчальної дисципліни проводяться згідно затвердженого розкладу.

Консультації з навчальної дисципліни проводяться протягом семестру у перший та третій понеділок кожного місяця з 14.00 до 15.30 в кабінеті завідувача кафедри. У разі додаткової потреби здобувача в консультації час погоджується з викладачем

Метою викладання навчальної дисципліни «Політологія» є: засвоєння здобувачами вищої освіти закономірностей розвитку та функціонування політичного життя суспільства, механізмів політичної влади, шляхів розвитку та реформування системи державного управління в сучасних умовах на засадах академічної доброчесності та недопущення корупції в освітньому середовищі.

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Форма здобуття освіти	
	очна (денна)	заочна (дистанційна)
Статус дисципліни	<i>вибіркова</i>	<i>вибіркова</i>
Навчальний рік	2025-2026	2025-2026
Семестр	3-й	5-й
Обсяг дисципліни:		
- в кредитах ЄКТС	4	4
- кількість модулів	1	1
- загальна кількість годин	120 год.	120 год.
Розподіл часу за навчальним планом:		
- лекції	20 год.	10 год.
- практичні заняття		2год
- семінарські заняття	24 год	
- лабораторні заняття		108год.
- курсовий проект (робота)		
- інші види занять		
- самостійна робота	76 год.	
- індивідуальні завдання (науково-дослідне)		
Форма підсумкового контролю		
диференційований залік		

Передумови для вивчення дисципліни

Пререквізити: історія та культура України, філософія.

Постреквізити: організація служби і підготовки, нормативно-правове регулювання у сфері цивільного захисту

Результати навчання та компетентності з дисципліни

Відповідно до освітньої програми Пожежна безпека вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити:

- досягнення здобувачами вищої освіти таких результатів навчання:

Програмні результати навчання	ПРН
Аналізувати і прогнозувати суспільні явища й процеси, знати нормативно-правові засади забезпечення пожежної безпеки, питання правового регулювання забезпечення пожежної безпеки об'єктів і територій.	ПРН03.
Самостійно визначати закономірності і аналізувати суспільні процеси, що відбувалися у минулому та відбуваються нині, розуміти їх зв'язки та проводити історичні паралелі.	ПРН 37.

- формування у здобувачів вищої освіти наступних компетентностей:

Програмні компетентності (загальні та професійні)	ЗК, СК
Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.	ЗК1
Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя	ЗК2

Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Політологія в системі соціально-гуманітарного знання.

Політологія як наука і навчальна дисципліна. Об'єкт і предмет вивчення політології. Її зв'язок з іншими науками. Методологія політології. Її функції та завдання. Політика: поняття, структура та функції. Основні концепції політики.

Література: [Баз.: 1-4, 20-22]

Тема 2. Політична система суспільства.

Поняття і структура політичної системи. Типологія політичних систем. Політична система України.

Література: [Баз.: 1-4, 20-22]

Тема 3. Держава в політичній системі суспільства.

Поняття держави. Теорії виникнення держави. Основні ознаки та функції держави. Форми державного правління і національно-територіального устрою держави. Концепції правової держави.

Література: [Баз.: 1-4, 20-22]

Тема 4. Політичні режими. Політична влада.

Сутність політичного режиму та його типи. Характерні ознаки політичних режимів. Політичний режим сучасної України. Поняття, природа, риси політичної влади. Концептуальні підходи до проблеми політичної влади. Проблеми легітимності політичної влади.

Література: [Баз.: 1-4, 15,16. Дод.: 4, 9]

Тема 5. Політичні партії, партійні системи та громадські об'єднання та рухи.

Походження і сутність політичних партій. Функції політичних партій. Типи політичних партій. Партійні системи. Становлення партійної системи в Україні. Громадські об'єднання та рухи.

Література: [Баз.: 1-4, 20-23]

Тема 6. Вибори і виборчі системи.

Поняття виборів, їх види. Абсентеїзм і його причини. Виборча система: поняття, основні типи. Виборча система України.

Література: [Баз.: 1-4, 20-23]

Тема 7. Особа і політика. Політичне лідерство.

Політична культура. Залучення людини до політичного життя як теоретична проблема. Політична соціалізація. Сутність політичного лідерства. Теорії політичного лідерства. Класифікація політичного лідерства.

Література: [Баз.: 20-22]

Тема 8. Політичні еліти та політична культура. Політика і засоби масової інформації. Політика і мораль. Генеза ідей політичного елітизму. Типологія політичних еліт. Система формування і зміни політичних еліт. Обґрунтування явища політичної еліти у спадщині українських політичних мислителів. Політична еліта України. Засоби масової інформації: поняття, риси. Функції засобів масової інформації. Політичне маніпулювання. Функціонування українських ЗМІ. Співвідношення політики та моралі як регуляторів суспільного життя.

Література: [Баз.: 1-4, 15,16. Дод.: 2]

Тема 9. Політичний маркетинг та менеджмент. Політична іміджелогія: основи теорії та практики.

Поняття маркетингу. Політичний маркетинг: поняття та функції. Поняття і функції менеджменту. Політичний менеджмент та його види. Імідж і його роль у політиці. Класифікація типів іміджів. Принципи та прийоми формування іміджу. Розвиток української іміджелогії.

Література: [Баз.: 1-4, 20-22]

Тема 10. Політологічний аналіз війни та миру, сучасних форм соціального насильства. Поняття війни.

Війна як соціально-політичне явище: сутність, зміст, тенденції зміни політичного дискурсу; політичний зміст сучасних форм соціального насильства: воєнно-політичні конфлікти, внутрішній та міжнародний тероризм; мир як соціально-політичний стан суспільства.

Література: [Баз.: 1-4, 15,16. Дод.: 1,10, 18, 20]

Модульна контрольна робота

Диференційований залік

Розподіл дисципліни у годинах за формами організації освітнього процесу та видами навчальних занять (заочна (дистанційна) форма):

Назви модулів і тем	Очна (денна)форма						
	усь го	у тому числі					
		лекції	семінарськ і заняття	практичні заняття	лабора торні	само стій на робо та	пото чни й конт роль
3-й семестр							
Тема 1. Політологія в системі соціально-гуманітарного знання.	10	2	2			6	
Тема 2. Політична система суспільства.	12	2	2			8	
Тема 3. Держава в політичній системі суспільства.	12	2	2			8	
Тема 4. Політичні режими. Політична влада.	12	2	2			8	
Тема 5. Політичні партії, партійні системи та громадські об'єднання та рухи.	12	2	2			8	
Тема 6. Вибори і виборчі системи	12	2	2			8	
Тема 7. Особа і політика. Політичне лідерство.	12	2	2			8	
Тема 8. Політичні	12	2	2			8	

еліти та політична культура. Політика і засоби масової інформації. Політика і мораль.							
Тема 9. Політичний маркетинг та менеджмент. Політична іміджологія: основи теорії та практики.	12	2	2			8	
Тема 10. Політологічний аналіз війни та миру, сучасних форм соціального насильства.	12	2	2			8	
Підсумкова модульна (контрольна) робота		2					
Разом за модулем	120	24	20			76	
Разом	1200	24	20			76	

Назви модулів і тем		усього	(заочна (дистанційна) форма):					
			у тому числі					
			лекції	семінарські заняття	практичні заняття	лабораторні	самостійна робота	поточний контроль
	5- й семестр							
Тема 1. Політологія в системі соціально-гуманітарного знання.		12	2				10	
Тема 2. Політична система суспільства.		12	2				10	
Тема 3. Держава в політичній системі суспільства.		12					12	
Тема 4. Політичні		12					12	

режими. Політична влада.							
Тема 5. Політичні партії, партійні системи та громадські об'єднання та рухи.	12					12	
Тема 6. Вибори і виборчі системи	12	2				10	
Тема 7. Особа і політика. Політичне лідерство.	16	2	2			12	
Тема 8. Політичні еліти та політична культура	10					10	
Тема 9. Політика і засоби масової інформації Політика і мораль.	12					10	
Тема 10. Політичний маркетинг та менеджмент. Політична іміджологія: основи теорії та практики.	10					10	
Підсумкова модульна (контрольна) робота			2				
Разом за модулем	120	10	2			108	
Разом	120	10	2			108	

Теми семінарських занять збігаються із назвами тем програми навчальної дисципліни.

**Теми практичних занять
(не передбачено навчальним планом).**

**Теми лабораторних занять
(не передбачено навчальним планом).**

Орієнтовна тематика індивідуальних завдань

1. Політична думка в Україні в XIX – XX ст.
2. Поняття про легітимність влади. Види легітимності.
3. Роль і місце політики в сучасному світі.
4. Політичний режим як засіб здійснення політичної влади.
5. Монархічні погляди В. Липинського.
6. Характерні риси авторитаризму.
7. Характеристика нової політичної еліти України.

8. Націоналістичні ідеї Д. Донцова, М. Міхновського, С. Бандери.
9. Основні тенденції розвитку політичних режимів в умовах сучасної цивілізації.
10. Стили діяльності сучасних політичних лідерів
11. Партиїні системи США та Великобританії
12. Класифікація партійних систем.
13. Види та категорії суб'єктів політики.
14. Процес становлення багатопартійності в Україні.
15. Республіка як форма державного правління. Типи республік.
16. Теорія розподілу влад Ш.Л. де Монтеск'є.
17. Виборча система в Україні.
18. Концепції політики, права і держави у XIX ст.
19. Концепції політики, права і держави у XX ст..
20. Громадянське суспільство та проблеми його формування.
21. Політична реклама та її види.
22. Розвиток політичних партій в Україні.
23. Методи політології.
24. Категорії політології.
25. Патріотизм як унікальна якість особистості.

Форми та методи навчання і викладання

Вивчення навчальної дисципліни реалізується в таких формах: навчальні заняття за видами, виконання індивідуальних завдань, консультації, контрольні заходи, самостійна робота.

В навчальній дисципліні використовуються такі методи навчання і викладання:

- методи навчання за джерелами набуття знань:
 - словесні методи навчання (лекція, пояснення, бесіда, інструктаж);
 - наочні методи навчання (ілюстрація, демонстрація, спостереження).
- методи навчання за характером логіки пізнання: аналітичний; синтетичний; індуктивний; дедуктивний;
- методи навчання за рівнем самостійної розумової діяльності тих, хто навчається: проблемний виклад; частково-пошуковий; дослідницький;
- інноваційні методи навчання: робота з навчально-методичною літературою та відео метод; навчання з використанням технічних ресурсів; інтерактивні методи; методи організації навчального процесу, що формують соціальні навички;
- науково-дослідна робота;
- самостійна робота.

Засоби оцінювання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання є: залік, презентації результатів виконаних завдань, виконання тестових завдань, написання тез-доповідей, наукових статей, виступи на наукових заходах.

Критерії оцінювання результатів навчання

Оцінювання рівня навчальних досягнень здобувачів з навчальної дисципліни здійснюється відповідно до Положення про організацію освітнього процесу в Національному університеті цивільного захисту України за 100-бальною шкалою.

Форми поточного та підсумкового контролю

Поточний контроль проводиться у формі фронтальне та індивідуальне опитування, проведення термінологічних диктантів, виконання письмових завдань, практичних ситуацій, контрольної роботи тощо.

Підсумковий контроль проводиться у формі диференційованого заліку.

Розподіл балів, які отримують здобувачі, за результатами опанування навчальної дисципліни, формою підсумкового контролю якого є:

- диференційований залік

Розподіл балів												Сума балів за дисципліну 100
T1.	T2.	T3.	T4.	T5.	T6.	T7.	T8.	T9.	T10.	Індивідуальні завдання	Модульна контрольна робота	
до 7	до 7	до 7	до 7	до 7	до 7	до 7	до 7	до 7	до 7	до 10	до 20	

Поточний контроль.

Поточний контроль проводиться на кожному семінарському занятті. Він передбачає оцінювання теоретичних знань та практичних умінь здобувачів вищої освіти із зазначеної теми (у тому числі, самостійно опрацьованого матеріалу).

Критерії поточного оцінювання знань здобувачів на семінарському занятті дисципліни здійснюється в діапазоні від 0 до 7 балів:

6-7 балів – завдання виконане в повному обсязі, відповідь вірна, наведено переконливу аргументацію.

3-4 бали – завдання виконане, але обґрунтування відповіді недостатнє, допущені незначні помилки.

1-2 бал – завдання виконане частково, допущені значні помилки.

0 балів – завдання не виконане.

Викладачем оцінюється повнота розкриття питання, цілісність, системність, логічна послідовність, вміння формулювати висновки, акуратність оформлення письмової роботи, самостійність виконання.

Підсумкова модульна робота є складовою підсумкового контролю і здійснюється через проведення аудиторної письмової роботи по завершенню курсу.

Кожен варіант модульної контрольної роботи складається з десяти тестових завдань та одного ситуаційного завдання. Відповіді на поставленні завдання повинні відображати вільне володіння обсягом матеріалу, передбаченим програмою, зокрема, вміти застосовувати його на практиці (у вигляді наведення власних прикладів), оцінювати факти, явища, вільно висловлювати власні думки, самостійно оцінювати різноманітні явища та факти, виявляючи особисту позицію що до них, вміло використовувати міжпредметні зв'язки.

Критерії оцінювання знань здобувачів при виконанні контрольних робіт (оцінюється в діапазоні від 0 до 20 балів):

Тестові завдання: вага одного правильно вирішеного тестового завдання становить 1 бал, максимальна кількість балів за правильне вирішення усіх тестових завдань становить 10 балів.

Ситуаційне (творче) завдання: максимальна кількість балів за вирішення ситуаційного завдання становить 10 балів. При вирішенні даного завдання оцінюється особиста позиція на проблемну ситуацію (3 бали), самостійність її вирішення (3 бали) та творчий підхід (4 бали).

Підсумковий контроль успішності проводиться з метою оцінки результатів навчання на завершальному етапі, проводиться у формі заліку.

Кожен варіант підсумкового контролю складається з трьох завдань. Відповіді на поставленні завдання повинні відображати вільне володіння обсягом матеріалу, передбаченим програмою, зокрема, вміти застосовувати його на практиці (у вигляді наведення власних прикладів, розв'язання соціальних ситуацій тощо), оцінювати факти, явища, вільно висловлювати власні думки, самостійно оцінювати різноманітні явища та факти, виявляючи особисту позицію що до них, вміло використовувати міжпредметні зв'язки.

Критерії оцінювання знань здобувачів на підсумковому контролі (оцінюється від 0 до 40 балів):

40 балів – здобувач в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, глибоко та всебічно розкрив поставлені завдання;

39-30 балів – здобувач достатньо повно володіє навчальним матеріалом, в основному розкрив зміст поставлених завдань. При наданні відповіді на деякі питання не вистачає достатньої глибини та аргументації, при цьому є несуттєві неточності та незначні помилки;

29-19 балів – здобувач в цілому володіє навчальним матеріалом, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки;

18-1 балів – здобувач частково володіє навчальним матеріалом, відповіді загальні, допущено при цьому суттєві помилки;

0 балів – здобувач не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його викласти, не розуміє змісту поставлених завдань.

У разі не згоди із результатом підсумкового контролю або порушенням процедури його проведення здобувач має право на їхнє оскарження. Порядок такого оскарження викладений у Положенні про

організацію освітнього процесу в Національному університеті цивільного захисту України.

Оцінювання самотійної роботи. Результати самотійної роботи спеціально не оцінюються, але виявляються під час діагностики знань з навчальної дисципліни. Навчальний матеріал дисципліни, засвоєний у процесі самотійної роботи, виноситься на підсумковий контроль, передбачений робочим навчальним планом, разом з іншим навчальним матеріалом дисципліни і оцінюється за критеріями відповідного підсумкового контролю.

Оцінювання індивідуальних завдань здійснюється під час поточного контролю теми на відповідному аудиторному занятті. Оцінювання тем, які виносяться лише на самотійну роботу і не входять до тем аудиторних занять, контролюється під час модульного та підсумкового контролів. Оцінювання завдань індивідуальної роботи дисципліни здійснюється в діапазоні від 0 до 10 балів, і залежать від форми виконання індивідуального завдання, наприклад:

Реферат, доповідь: 3 бали – у роботі здобувачі правильно виокремили основні положення з різних джерел, логічно та структурно об'єднали їх, коротко проаналізували та зробили ґрунтовні узагальнюючі висновки. Дотримано усі вимоги щодо структурної побудови роботи. Робота містить список використаної літератури, що включає вітчизняні та іноземні літературні джерела;

2 бали – у роботі здобувачі в цілому правильно виокремили основні положення кожного з джерела, але не зробили їх відповідного аналізу та узагальнюючих висновків. Дотримано більшість вимог щодо структурної побудови роботи. Робота містить список використаної літератури, що складається лише з вітчизняних літературних джерел;

1 бал – у роботі здобувачі фрагментарно виокремили основні положення кожного з джерела, не зробили їх відповідного аналізу та узагальнюючих висновків. Не дотримано вимог щодо структурної побудови роботи. Список використаної літератури оформлений не вірно або відсутній;

0 балів – завдання не виконано або у роботі виявлено факти академічної недоброчесності.

Підготовка огляду певної наукової проблеми/аналізу ситуації:

5 балів – робота виконана у повному обсязі із чітким дотриманням визначеної структури. Робота містить ґрунтовний аналіз, висновки та рекомендації з порушеної проблеми;

4 бали – робота виконана у повному обсязі із дотриманням визначеної структури за виключенням деяких елементів. Робота містить аналіз, висновки та рекомендації з порушеної проблеми;

3 бали – робота виконана частково із дотриманням визначеної структури, що містить більшість необхідних елементів. Робота містить поверхневий аналіз, висновки та окремі рекомендації з порушеної проблеми;

2 бали – робота виконана частково. Структура роботи недотримана. Робота містить поверхневий аналіз, окремі висновки. Рекомендації з порушеної проблеми відсутні;

1 бал – робота виконана на рівні окремих фрагментів. Структура роботи недотримана. Робота містить поверхневий аналіз, висновки зроблені не вірно. Рекомендації з порушеної проблеми відсутні;

0 балів – завдання не виконано або у роботі виявлено факти академічної недоброчесності.

Есе: 3 бали – **здобувач** створює оригінальний за думкою та оформленням письмовий твір відповідно до навчальної ситуації; повно, вичерпно висвітлює тему; вправно формулює тезу; аналізує різні погляди на той самий предмет, наводить доречні аргументи, використовує набуту з різних джерел інформацію для розв'язання певних психологічних проблем; приклади переконливі, конкретизовані; цілісний, послідовний і несуперечливий розвиток думки (логічність і послідовність викладу); висновок відповідає запропонованій темі й органічно впливає зі сформульованої тези, аргументів і прикладів;

2 бали – **здобувач** самостійно будує послідовний, повний, логічно викладений текст; формулює тезу, що відповідає запропонованій темі; загалом розкриває тему, висловлює основну думку; наводить доречні аргументи; висновок відповідає запропонованій темі; у роботі виявлені недоліки за двома показниками: тезу чітко не сформульовано, відсутність виразної особистісної позиції, належної її аргументації;

1 бал – побудований текст характеризується фрагментарністю; сформульована теза не відповідає запропонованій темі; наведені аргументи не є доречними; прикладів немає або вони не є доречними;

0 балів – завдання не виконано або у роботі виявлено факти академічної недоброчесності.

Групова презентація: 3 бали – усі ідеї подані таким чином, що демонструють глибокі знання здобувачів про предмет дослідження і здатність мислити логічно. Тема презентації чітко визначена і добре розроблена. Презентація має зрозумілу і логічну структуру, організована. Дотримані прийняті норми культури презентації, автори творчо підійшли до її оформлення. Робота не переобтяжена текстом. Наявні гіперпосилання працюють коректно. Усі учасники групи беруть активну участь у висвітленні презентації;

2 бали – більша частина ідей подані таким чином, що демонструють значні знання здобувачів про предмет дослідження і здатність мислити логічно. Тема презентації доволі чітко визначена і задовільно розроблена. Презентація має зрозумілу і логічну структуру, у достатній мірі організована. Дотримані прийняті норми культури презентації. Робота дещо переобтяжена текстом, що ускладнює її сприйняття. Наявні гіперпосилання працюють. Переважна більшість учасників групи беруть участь у висвітленні презентації;

1 бал – більшість ідей у презентації виражені нечітко. Тема визначена нечітко і розроблена з помилками. Презентація має порушену структуру або взагалі її не має. Зустрічається багато порушень прийнятих норм культури

проведення презентації. Окремі учасники групи або лише один з них може пояснити викладені ідеї;

0 балів – завдання не виконано або у роботі виявлені факти академічної не доброчесності;

Проектна діяльність: 5 балів – робота виконана у повному обсязі на актуальну та практично значущу тему. Наявний творчий підхід до вирішення проблеми. У роботі правильно визначено об'єкт та предмет дослідження. Обґрунтовано використано доцільні методи. Містяться відповідні висновки з якісними і кількісними даними. Презентація проекту містить необхідний ілюстраційний матеріал, доповідач вільно орієнтується у поданому матеріалі, відповідає на поставлені запитання;

4 бали – робота виконана у повному обсязі на актуальну та практично значущу тему. У роботі правильно визначено об'єкт та предмет дослідження. Доцільно використано методи. Містяться відповідні висновки. Презентація проекту містить необхідний ілюстраційний матеріал, доповідач орієнтується у поданому матеріалі, відповідає на поставлені запитання з незначними помилками;

3 бали – робота виконана. У роботі визначено об'єкт та предмет дослідження, що потребують уточнення. Доцільно використано методи. Містяться відповідні висновки. Презентація проекту містить ілюстраційний матеріал, дещо перевантажений текстом, доповідач переважно орієнтується у поданому матеріалі, відповідає на поставлені запитання з помилками.

2 бали – робота виконана частково. У роботі невірно визначено об'єкт та предмет дослідження. Використані методи переважно вжито доцільно. Містяться часткові висновки. Презентація проекту перевантажена текстом, доповідач слабо орієнтується у поданому матеріалі, відповідає на поставлені запитання з грубими помилками;

1 бал – робота виконана на рівні окремих фрагментів. У роботі невірно визначено об'єкт та предмет дослідження або вони відсутні. Використані методи недоцільні. Містяться часткові висновки. Презентація проекту відсутня, доповідач не орієнтується у поданому матеріалі;

0 балів – завдання не виконано або у роботі виявлені факти академічної не доброчесності.

Перелік теоретичних питань для підготовки до диференційованого заліку:

1. Охарактеризуйте поняття політичної і державної влади.
2. Розкрийте предмет і завдання курсу «Політологія».
3. Дайте характеристику галузям політичних наук. .
4. Визначте природу та проаналізуйте характерні ознаки політичної влади.
5. Визначте типи політичних систем.
6. Назвіть основні закони і категорії політології. Дайте коротку характеристику
7. Охарактеризуйте поняття суб'єкта, об'єкта та ресурсів влади.
8. Визначте основні функції політології.
9. Охарактеризуйте структуру влади та її форми.

10. З'ясуйте, які явища викликаються соціальними конфліктами.
11. Дайте коротку характеристику методам дослідження політології.
12. Охарактеризуйте поняття про легітимність влади. Які види легітимності Ви знаєте?
13. Визначте типи соціальних конфліктів.
14. Проаналізуйте яку роль політика відіграє в сучасному світі.
15. Дайте розгорнуту характеристику політичному режиму як засобу здійснення політичної влади.
16. Дайте визначення та охарактеризуйте поняття «Політичний ринок».
17. Проаналізуйте історію зародження політичних вчень і їх розвиток в рабовласницькому суспільстві.
18. Дайте визначення та охарактеризуйте поняття «Політичний менеджмент».
19. Проаналізуйте типи партійних систем.
20. Які форми держави виокремлює Платон?
21. Охарактеризуйте риси тоталітаризму.
22. Дослідіть концепція лідерства.
23. Проаналізуйте концепції держави за Аристотелем.
24. Назвіть характерні риси авторитаризму.
25. Надайте характеристику новій політичній еліті України.
26. Проаналізуйте політичні ідеї епохи середньовіччя.
27. Назвіть характерні риси демократії.
28. Дайте розгорнуту відповідь про види, склад та функції політичної еліти.
29. З'ясуйте місце політики у концепціях Н. Макіавеллі.
30. Дайте визначення та охарактеризуйте поняття «Політична діяльність».
31. Охарактеризуйте політичну думку епохи буржуазних революцій.
32. Визначте форми державного правління та державного устрою.
33. Проаналізуйте основні стилі діяльності політичних лідерів: авторитарний, демократичний.
34. Охарактеризуйте теорію суспільного договору Томаса Гоббса.
35. Дослідіть монархію як форму державного правління, види монархій.
36. Охарактеризуйте теорію верховенства права Джона Локка.
37. Дайте характеристику республіці як формі державного правління. Які види республік Ви знаєте?
38. Розкрийте поняття суб'єкта політики, з'ясуйте його основні якості.
39. Охарактеризуйте теорію розподілу влад Ш. Л. де Монтеск'є.
40. Дайте характеристику унітарній формі державного устрою.
41. Розкрийте зміст поняття «Демократія», назвіть її види і ознаки.
42. Охарактеризуйте концепція політики Ж. Ж. Руссо.
43. Визначте основні ознаки федеративної форми державного устрою.
44. З'ясуйте основні траєкторії формування громадянського суспільства в Україні.
45. Охарактеризуйте утопічну теорію держави Томаса Мора.
46. Які глобальні проблеми людства Ви знаєте? З'ясуйте основні шляхи їх вирішення.
47. З'ясуйте шляхи формування правової держави.

48. Дайте характеристику республіці як формі державного правління. Які види республік Ви знаєте?
49. Проаналізуйте проблеми, які впливають на формування громадянського суспільства.
50. Дайте характеристику монархії як формі державного правління. Які види монархій Ви знаєте?
51. Охарактеризуйте марксистську теорію системи політичних відносин.
52. З'ясуйте основні траєкторії формування громадянського суспільства в Україні.
53. Проаналізуйте основні форми державного правління та державного устрою.
54. Охарактеризуйте теорію завоювання Л. Гумпловича.
55. Розкрийте зміст поняття «Демократія», назвіть її види і ознаки.
56. Порівняйте теорії еліт В. Паретто та Г. Моска.
57. Дайте визначення та охарактеризуйте поняття суб'єкта політики, з'ясуйте його основні якості.
58. Проаналізуйте наступні види політичних режимів: тоталітарний, авторитарний, демократичний.
59. Охарактеризуйте теорію бюрократизації суспільства М. Вебера.
60. Надайте розгорнуту відповідь про структуру влади та її форми.
61. Розгляньте політичну організацію суспільства, визначте її компоненти.
62. Проаналізуйте сутність політичної державної влади.
63. Розкрийте сутність концепції лідерства. Визначте ознаки та основні риси політичного лідера.
64. Проаналізуйте основні функції держави.
65. Дайте визначення та охарактеризуйте поняття «Політична свідомість» і «Політична культура».
66. Охарактеризуйте державу як основний інститут політичної системи.
67. Дайте визначення та охарактеризуйте поняття «політична система», «інститути політичної системи».
68. Дослідіть політичну організацію суспільства, визначте її компоненти.
69. Дайте розгорнуту характеристику державі, визначте її ознаки.
70. Визначте основні функції держави.

Політика викладання навчальної дисципліни

1. Активна участь в обговоренні навчальних питань, попередня підготовка до семінарських та практичних занять за рекомендованою літературою, якісне і своєчасне виконання завдань.
2. Сумлінне виконання розкладу занять з навчальної дисципліни (здобувачі вищої освіти, які запізнилися на заняття, до заняття не допускаються).
3. Здобувач вищої освіти має право дізнатися про свою кількість накопичених балів у викладача навчальної дисципліни та вести власний облік цих балів.

4. На занятті не дозволяється *користуватися мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття без дозволу науково-педагогічного працівника.*

5. При виконанні індивідуальної (самостійної) роботи здобувач зобов'язаний дотримуватись політики академічної доброчесності. У разі виявлення фактів порушення політики здобувач несе відповідальність згідно «Кодексу академічної доброчесної НУЦЗ України».

Рекомендовані джерела інформації

Освітньо-професійна програма

Освітньо-професійна програма «Пожежна безпека» за спеціальністю 261 «Пожежна безпека» в галузі знань «Цивільна безпека», рівень вищої освіти – перший, ступінь – бакалавр. Харків: НУЦЗ України, 2024. – 39с.

Основні законодавчі та нормативно-правові акти

1. Закон України від 17.11.2011 № 4061-VI «Про Декларація про державний суверенітет України. К., 1991.
2. Конституція України. К.: Преса України, 1997.
3. Закон України від 05.03.1999 р. № 474-XIV «Про вибори Президента України» (зі змінами та доповненнями).
4. Наказ МНС України від 24.01.2005 р. № 40 «Концепція соціального і гуманітарного розвитку Міністерства України з питань надзвичайних ситуацій».
5. Наказ МНС України від 06.03.2008 р. № 177 «Про затвердження Настанови з організації соціально-гуманітарної роботи з особами рядового і начальницького складу та працівників органів і підрозділів цивільного захисту».
6. Закон України від 14.10.2014 р. № 1700-VII «Про запобігання корупції». Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18#Text>

Базова література

1. Бебик В. Базові засади політології: історія, теорія, методологія, практика. К., 2000.
2. Брегеда А. Ю. Основи політології: навч. посібник. К.: КНЕУ, 2000.
3. Вавринчук М. П. Політологічні аспекти державного управління: навч. посіб. Головне упр. держ. служби України, Хмельниц. ун-т упр. та права. Хмельницький: [Вид-во ХУУП], 2010.
4. Горбач О. Політологія: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Л.: [ЛДІНТУ ім. В. Чорновола], 2011.
5. Зелена О. Я. Політологія: плани семінарських занять та методичні поради для організації самостійної роботи студентів для студентів ОКР «Бакалавр» спеціальності 6.020301 «Філософія». Дрогобич: Редакційно-видавничий відділ ДДПУ імені Івана Франка, 2014.

6. Іщенко М. П. Політологія: Навчальний посібник. Черкаси, 2004.
7. Кафарський В. І. Політичні партії України: конституційно-правове регулювання організації та діяльності: Монографія. К.: Логос, 2008.
8. Комарницький Я. Політологія: методичні матеріали до семінарських занять: навчально-методичний посібник для всіх спеціальностей. Дрогобич : Редакційно-видавничий відділ Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка, 2013.
9. Комарницький Я., Зелена О. Політологія : тексти лекцій. Дрогобич: Редакційно-видавничий відділ Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка, 2012.
10. Комарницький Я., Зелена О. Політологія: методичні матеріали до семінарських занять: навчально-методичний посібник [для всіх неісторичних спеціальностей]. Дрогобич: Редакційно-видавничий відділ ДДПУ імені Івана Франка, 2011.
11. Комарницький Я. М. Політологія: матеріали для самостійної роботи студентів заочної форми навчання. Дрогобич : Редакційно-видавничий відділ ДДПУ імені Івана Франка, 2010.
12. Кулагін Ю. І., Полурез В. І. Політологія. Практикум: навч. посіб. Київ. нац. торг.-екон. ун-т. К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2010.
13. Основи політології: навч. посіб. За ред. М. Ф. Юрія. К., 2003.
14. Піча В. М., Хома Н. М. Політологія: навч. посібник. К., 2001.
15. Політологія : навч. посіб. / [М. П. Гетьманчук та ін.] ; за заг. ред. д-ра іст. наук, проф. М. П. Гетьманчука. К. : Знання, 2011.
16. Політологія : підручник / В. Г. Антоненко [та ін.] ; за ред. О. В. Бабкіної, В. П. Горбатенка. – К. : Академія, 2010.
17. Політологія у запитаннях і відповідях: навч. посіб. За заг. ред. К. М. Левківського. К., 2003.
18. Політологія. Навчально-методичний комплекс. За ред. М. П. Іщенко. Черкаси., 2007.
19. Політологія: Підручник. За ред. О. В. Бабкіної, В. П. Горбатенька. К., 2002.
20. Поліщук О. С. Політологія: навч. посіб. Хмельницький: ХмЦНЦ, 2011.
21. Рудич Ф. Політологія: підручник. К., 2006.
22. Скрипникова Л. В., Тутік Л. С., Гринчак М. О. Політологія: навч. посіб. К., 2014.
23. Чого хочуть українські партії? Навч. посіб. За ред. О. Кучеренка, В. Кравченка. Х., 2002.

Допоміжна література

1. Війна // Політологічний енциклопедичний словник. К., 1997.
2. Ганіна В. І. Основи політології. К., 1994.
3. Дві концепції української політичної думки: Вячеслав Липинський – Дмитро Донцов. Нью-Йорк, 1990.

4. Демократія, Управління. Бюрократія. За ред. В. В. Цвєткова, В. П. Горбатенко. К., 2001.
5. Іщенко М.П., Іщенко О. М., Титарчук М. О. Політологія: навчально-методичний комплекс. Черкаси, 2007.
6. Класики політичної думки (від Платона до Макса Вебера). Уклад.: Г. Майер та ін. К., 2002.
7. Кобець Ю. В., Міщук М. Б. Верховна Рада в системі органів влади. Методичні рекомендації до вивчення дисципліни, 2025
8. Міщук М.Б. Інститут парламентаризму. Методичні рекомендації до вивчення дисципліни, 2025.
9. Лузан Л. Л. Політичне життя суспільства: питання теорії. К., 1989.
10. Остроухов В. Філософські проблеми дослідження насильства і терору. К., 2000.
11. Політична система сучасної України: особливості становлення. Тенденції розвитку: навч. посіб. За ред. Ф. Рудича. К., 2000.
12. Політологія. За ред. О. І. Семхіва. Львів: «Світ», 1994.
13. Політологія: історія та методологія. За ред. Ф. Кирилюка. К., 2000.
14. Політологія: підручник для вузів / під ред. О. І. Синельникова. Х., 1993.
15. Потульницький В. Теорія української політології. К., 1993.
16. Танчук О. Що таке лобізм і навіщо він нам // Юридичний вісник України, 2001. № 17.
17. Тероризм // Філософський енциклопедичний словник. К., 2002. С. 636.
18. Цюрупа М.В. Міжнародний тероризм у системних викликах нового століття: явище та концептуальні погляди М. Каддафі // Матеріали міжнародної конференції «Альтернативні теорії розвитку людства: Третя світова теорія». - Київ, 2007. С. 151-156.
19. Філософія Відродження на Україні. К., 1990.
20. Чубіна Т. Політологія: навчальний посібник. Черкаси : ЧПБ імені Героїв Чорнобиля НУЦЗУ, 2022. 125 с.
21. Towards NATO's Political and military Strategy for The 21 'st Century Bratislava, 2004.

Інформаційні ресурси

1. Вегеш М. М. Політологія. Режим доступу до джерела: http://pidruchniki.ws/14001209/politologiya/politologiya_-_vegesh_mm.
2. Гелей С. Д., Рутар С. М. Політологія. Режим доступу до джерела: http://www.rozvagu.com.ua/news/skachati_pidruchnik_politologija/2012-01-31-807.
3. Гетьманчук М. П. Політологія. Режим доступу до джерела: http://libfree.com/143830855-politologiya-politologiya__getmanchuk_mp.html.
4. Короткий словник політологічних термінів. Режим доступу до джерела: <http://politics.ellib.org.ua/encyclopedia-book-7.html>.
5. Політична думка Середньовіччя. Режим доступу до джерела: <http://www.info-works.com.ua/referats/politika/3973.html>.

6. Політологічний енциклопедичний словник/ Упорядник: В. П. Горбатенко. Режим доступу до джерела: <http://www.google.ru/url?sa=t&rct=j&q>.
7. Політологічний словник-довідник. Режим доступу до джерела: http://ebooktime.net/book_273_glava_78.
8. Політологія: підручник / Ю. М. Розенфельд, Л. М. Герасіна, Н. П. Осипова, М. І. Панов, О. М. Сахань, О. В. Ставицька. Режим доступу до джерела: <http://radnuk.info/pidrychnuku/polit/271-rozenfeld.html>.
9. Шляхтун П. П. Політологія. – <http://politics.ellib.org.ua/pages-cat-52.html>.
- 10.Юрій М. Ф. Політологія. Режим доступу до джерела: http://www.ebk.net.ua/Book/political_science/uriy_politologiya/zmist.htm.

Розробник:

завідувач кафедри соціальних і гуманітарних дисциплін
доктор історичних наук, професор,
заслужений працівник освіти України

Тетяна ЧУБІНА